

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 594/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sd 289/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sd 289/2014 porušené boli.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sd 289/2014 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristo dvadsiť eur a tridsať štyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mariána Ďurinu, Sibírska 4, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sd 289/2014 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že ešte 31. októbra 2014 podal krajskému súdu návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) č. 540 726 0254 0 z 28. augusta 2014 vo veci priznania starobného dôchodku. Konanie trvá už takmer 3 roky, avšak vo veci nebolo dosiaľ nariadené pojednávanie, a to ani napriek žiadosti sťažovateľa z 24. septembra 2015, v dôsledku čoho sa sťažovateľ stále nachádza v právnej neistote. Na vzniku a pretrvávaní nepriaznivého a nežiaduceho stavu majú podľa sťažovateľa podiel predovšetkým nedostatky

v činnosti krajského súdu, čo viedlo k zbytočným priet'ahom v konaní. V súvislosti s celkovou dĺžkou konania a z toho plynúcim pocitom neistoty žiadal priznať aj finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €.

3. Na základe uvedeného s'ťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1/- Slovenská republika, zastúpená Krajským súdom v Bratislave, v konaní vedeného na Krajskom súde v Bratislave, pod čís. k.: 5 Sd/289/2014, porušila právo s'ťažovateľa... upravené v čl. 48., ods. 2., Ústavy SR a v čl. 6., ods. 1., Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

2/- Ústavný súd SR prikazuje, aby Krajský súd v Bratislave konal vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave, pod čís. k.: 5 Sd/289/2014, bez priet'ahov.

3/- Ústavný súd SR priznáva s'ťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 5000 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4/- Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia... trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 379,54 € v zmysle vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z., o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, za dva právne úkony (2 x 180,93 €) za prevzatie a prípravu, vyhotovenie právneho podania, k tomu 17,68 € ako režijný paušál za dva právne úkony (2 x 8,84 €), t. j. spolu: 379,54 €, a to všetku na bežný účet advokáta JUDr. Mariána ĎURINU, Sibírska ul. č. 4, 831 02 Bratislava-3...“

4. Uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 594/2017 z 28. septembra 2017 bola s'ťažnosť s'ťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v súlade s § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k s'ťažnosti s'ťažovateľa vyjadril krajský súd podaním z 26. októbra 2017. Opísal priebeh doterajšieho konania vo veci sp. zn.

5 Sd 289/2014 s dôrazom na to, že predmetná vec bola rozhodnutá rozsudkom 25. októbra 2017. Poukázal zároveň na vyjadrenie zákonnej sudkyne, v zmysle ktorého predmetom jej agendy sú aj veci, ktorých rozhodnutie je viazané na zákonné lehoty a tiež veci staršie ako vec sťažovateľa, pričom celkovú organizáciu práce v súdnom oddelení ovplyvnila aj jej práceneschopnosť.

6. K vyjadreniu krajského súdu predložil svoje stanovisko sťažovateľ podaním z 10. novembra 2017. Vytkol nedostatky v organizácii činnosti krajského súdu v spojení s neriešením zastúpenia práceneschopnej zákonnej sudkyne a tiež jej neefektívny postup spočívajúci v žiadaní dôkazov od nekompetentných inštitúcií.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil od ústneho pojednávania v danej veci v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Ústavný súd vychádzajúc z formulácie ustanovení čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov poskytovania práva na súdnu ochranu s ochranou práv podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 24/2010), v dôsledku čoho neexistuje prekážka posúdenie ich porušenia použitím rovnakých kritérií.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom týchto základných práv je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie alebo v ktorom sa ocitol účastník konania na žalovanej strane.

15. Pri posudzovaní otázky, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť vecí,

o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

16. Namietané konanie je konaním, na ktoré sa v čase jeho začatia vzťahovala piata časť Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účinného do 30. júna 2016, ktorý v § 6 prikazoval súdu v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovať tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Povinnosť súdu vec rýchlo prejednať a rozhodnúť vyplývala aj z § 100 ods. 1 a z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

17. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v ustanovení § 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a povinnosť konať bez prietáhov i v čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý je premietnutý aj do ustanovenia § 5 ods. 1 SSP. Aj správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

18. Predmetom namietaného konania pred krajským súdom je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy (Sociálnej poisťovne) vo veci priznania starobného dôchodku. Pre rozsiahlosť tohto druhu agendy prejednáwanej krajskými súdmi je potrebné konštatovať, že vec nie je možné považovať za právne zložitú. Ústavný súd nepopiera, že v okolnostiach prípadu dĺžka konania môže byť ovplyvnená faktickou zložitou veci, teda rozsahom dokazovania, čo aj krajský súd v danom prípade realizoval.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sa s'ťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd konštatuje, že správanie s'ťažovateľa nebolo príčinou namietanej dĺžky konania. Naopak, konanie sa snažil urýchliť žiadosťou z 24. septembra 2015.

20. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd posudzoval dôvodnosť s'ťažnosti, bol postup krajského súdu. Z obsahu spisu sp. zn. 5 Sd 289/2014 ústavný súd zistil takýto priebeh konania:

- 31. október 2014 – podaný návrh (opravný prostriedok proti neprávoplatnému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne) na krajskom súde,

- 26. január 2015 – výzva Sociálnej poisťovne na vyjadrenie k návrhu s'ťažovateľa,

- 20. máj 2015 – podané vyjadrenie k návrhu s'ťažovateľa spolu s novým rozhodnutím pod č. 540 726 0254 0 z 9. apríla 2015, ktorým Sociálna poisťovňa pozmenila pôvodné rozhodnutie,

- 23. september 2015 – predložené ďalšie vyjadrenie odporkyne,

- 1. október 2015 – výzva súdu na vyjadrenie s'ťažovateľa k stanoviskám odporkyne,

- 1. október 2015 – výzva adresovaná Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava (ďalej len „vojenský úrad“) na zaslanie kompletného dôchodkového spisu s'ťažovateľa,

- 18. november 2015 – predložené stanovisko s'ťažovateľa,

- 20. november 2015 – predložená odpoveď od vojenského úradu,

- 18. január 2016 – výzva Sociálnej poisťovni na vyjadrenie k stanovisku s'ťažovateľa z 18. novembra 2015,

- 18. január 2016 – výzva adresovaná vojenskému úradu,

- 5. február 2016 – vojenský úrad opätovne oznámil, že s'ťažovateľ nie je poberateľom dávky výsluhového zabezpečenia, preto vojenský úrad nemá k dispozícii doklady preukazujúce dobu služobného pomeru a zaradenia do príslušnej kategórie funkcií,

- 12. február 2016 – doručené vyjadrenie odporkyne k námietkam s'ťažovateľa z 18. novembra 2015,

- 15. február 2016 – výzva súdu adresovaná Ministerstvu obrany Slovenskej republiky a Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky,
- 3. marec 2016 – doručené súdu oznámenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky,
- 18. marec 2016 – doručené súdu oznámenie Ministerstva obrany Slovenskej republiky,
- 25. október 2017 – uskutočnený termín pojednávania, na ktorom bol vyhlásený rozsudok,
- 7. december 2017 – proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie.

21. S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje činnosť krajského súdu v období od 31. októbra 2014 do 18. marca 2016 v primeraných časových intervaloch, čo však nevedlo k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Zbytočné prietahy v konaní môžu byť totižto zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 182/08).

22. Neefektívny postup krajského súdu vzhľadom na ústavný súd v požadovaní dôkazov potrebných pre rozhodnutie od nesprávnych subjektov, v dôsledku čoho sa konanie predĺžilo o viac ako 5 mesiacov. Pri sústreďenom dokazovaní by pozornosť krajského súdu neušlo, ktoré obdobie považoval žalobca za sporné pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok, čomu malo zodpovedať dokazovanie ním vykonávané.

23. Zbytočné prietahy boli spôsobené aj v období od 18. marca 2016 do 25. októbra 2017, kedy krajský súd nevykonal žiaden úkon.

24. Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sd 289/2014 porušené boli (výrok v bode 1 nálezu).

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

26. Z priebehu doterajšieho konania vyplýva, že krajský súd ako súd prvej inštancie už rozhodol vo veci rozsudkom 25. októbra 2017, avšak rozsudok zatiaľ nenadobudol právoplatnosť. V dôsledku odvolania sťažovateľa preto bude potrebné vykonávanie ďalších úkonov krajským súdom v rámci odvolacieho konania, čo viedlo ústavný súd k prikázaniu krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza (výrok v bode 2 nálezu).

IV.

27. Sťažovateľ žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €. Svoj nárok zdôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v žiadanej výške, ale len v sume 500 € (výrok v bode 3 nálezu), ktorú považoval za primeranú s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania (3 roky).

V.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania v sume 312,34 € ako trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) bez DPH, keďže trovy konania uplatnil právny zástupca sťažovateľa bez DPH. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v súlade s § 11 ods. 3 vyhlášky pri 1/6 výpočtového základu na rok 2017 predstavuje totižto sumu 147,33 € a režijný paušál sumu 8,84 €. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok v bode 4 nálezu).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2018